

Cures d'Infermeria en l'Atenció Primària de Salut Infantil

Codi: 101772
Crèdits: 3

Titulació	Típus	Curs	Semestre
2500891 Infermeria	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Raquel Coronado Robles
Correu electrònic: Raquel.Coronado@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: Sí
Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Maria Angeles Pizarro Gonzalez

Prerequisits

No hi ha prerequisits oficials.

Tot i això estaria be repassar les competències treballades en les assignatures de la matèria d'Infermeria en el nen, l'adolescent i la dona.

Objectius

L'assignatura es programa al quart curs del Grau d'Infermeria i forma part del grup de les assignatures de la menció Infància i salut, de formació optativa. Constitueix, per tant, part de la base científica necessària per a la formació del graduat infermer.

OBJECTIUS GENERALS

Els seus objectius generals són:

L' estudi del nen des de el moment del naixement i fins l'adolescència. Posant l'èmfasi en el desenvolupament del nen i l'adolescent en situacions de salut.

Aplicar les principal eines infermeres que col·laboren a la millora de la pràctica infermera en l'atenció Primària de Salut i l'Atenció a l'escola.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

Planificar el procés de cures a les persones ateses, seguint un dels models de les necessitats humanes. CRITERI: Ha d'aplicar les etapes del procés de cures.

Descriure els diferents models d'educació sanitària mes utilitzats en l'àmbit de la salut. CRITERI: Ha de identificar l'objectiu que vol aconseguir dels models puerocentric i sociocentric.

Seleccionar els plans de cures mes adients que permetin intervenir sobre l'estrès de l'Infant i la família davant la malaltia. CRITERI: Ha de fonamentar amb evidències perquè es consideren les mes adients.

Analitzar les intervencions proposades en el pla de cures. CRITERI: Ha de justificar la seva pertinença amb el model de cures seleccionat.

Competències

- Basar les intervencions infermeres en l'evidència científica i en els mitjans disponibles.
- Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.
- Identificar, analitzar i prendre l'opció resolutiva més adequada per donar resposta als problemes de l'àmbit professional, de manera eficient i eficaç.
- Oferir una atenció sanitària tècnica i professional adequada a les necessitats de salut de les persones ateses, d'acord amb l'estat de desenvolupament dels coneixements científics de cada moment i amb els nivells de qualitat i seguretat que s'estableixen a les normes legals i deontològiques aplicables.
- Planificar i dur a terme cures infermeres dirigides a persones, famílies o a grups, orientades als resultats en salut, i avaluar-ne l'impacte a través de guies de pràctica clínica i assistencial que descriuen els processos pels quals es diagnostica, tracta o cuida un problema de salut.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar la metodologia infermera en l'atenció professional segons les necessitats de salut d'infantil.
2. Argumentar les intervencions infermeres en salut infantil a partir d'articles originals i/o aportacions d'experts.
3. Descriure les intervencions infermeres per acompanyar la família com a unitat bàsica en la salut infantil.
4. Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.
5. Identificar, analitzar i prendre l'opció resolutiva més adequada per donar resposta als problemes de l'àmbit professional, de manera eficient i eficaç.
6. Planificar cures infermeres dirigides a grups: salut escolar.
7. Planificar cures infermeres dirigides a la infantesa i a la família.

Continguts

• INTRODUCCIÓ

Aquesta assignatura pretén introduir l'estudiant en tenir cura de la infància a l'Atenció Primària de Salut (APS). A grans trets en l'actualitat, la situació de la salut de la població de Catalunya es caracteritza per una esperança de vida que se situa entre les més elevades del món. Els hàbits i estils de vida han millorat en relació amb l'hàbit tabàquic, l'ús d'elements de seguretat en cotxes i motos i la realització d'activitat preventiva (control de la tensió arterial, mesura del nivell de colesterol, realització de mamografies i citologies o vacunació antigripal).

Hi ha però importants àmbits de millora, especialment aquells en els quals no hem avançat, com són l'activitat física, l'alimentació saludable o el manteniment del pes adequat. En el cas del jove preocupa la importància de l'hàbit tabàquic i del consum excessiu de alcohol i drogues, els hàbits sexuals, així com els trastorns d'alimentació.

El concepte de nen al igual que el d'infància i adolescència tal com l'entenen avui en dia seria " *com una fase especial i ampla de la vida*" (Bergen,2007), es una construcció social feta per l'home per la qual cosa aquesta construcció pot canviar en el temps i d'una cultura a un altre. La imatge del nen que es té en l'actualitat és molt recent i producte de les idees de l'il·lustració (s. XVIII) que prometia una societat màgica.

En l'actualitat s'entén per nen " *tot ésser humà menor de 18 anys d'edat, llevat que, en virtut de les lleis que li siguin aplicables, obtingui abans la majoria d'edat*" , (Art 1 de la Convenció de Drets del Nen UNICEF,

1996). La convenció sobre els drets de la infància diu el següent: tots els nens han d'estar lliures de discriminació. Desenvolupar-se física i mentalment en llibertat i amb dignitat. Tindre un nom i una nacionalitat. Disposar de nutrició, habitatge, recreació i serveis sanitaris adients. Rebre tractament especial, si té alguna deficiència. Rebre amor, comprensió i seguretat material. Rebre educació per desenvolupar les seves capacitats. Ser els primers en rebre protecció en cas de catàstrofes. Estar protegits de l'abandonament, la crueltat i l'explotació. Estar educats en l'esperit de l'amistat entre els pobles. (Assemblea General de les Nacions Unides 1989).

En l'actualitat i en el nostre entorn, el tenir cura infermera de la infància es fonamenta en: Una difusió generalitzada del concepte de salut. Una influència permanent de les condicions socioeconòmiques en la situació dels nens i dels adolescents. Un desenvolupament molt important de l'atenció sanitària des de la vessant tecnològica i organitzativa.

La necessitat d'instruir de manera especial a les infermeres en tenir cura dels nens és paral·lela al desenvolupament de les consultes pediàtriques en l'atenció primària de salut. Es defineix la infermeria pediàtrica com *"la prestació d'atencions o tenir cura del nen i l'adolescent per afavorir l'equilibri de les necessitats bàsiques en relació a la salut, la malaltia i la mort"*.

Per una altra part, la investigació en infermeria pediàtrica està emmarcada dins d'aquest àmbit d'estudi. La investigació infermera, és aquella que augmenta el coneixement dins de l'àmbit de l'objecte de la infermeria, com podrien ser, els estudis del nivell de modificació de les necessitats bàsiques d'un nen amb problemes de salut en funció del grau de desenvolupament.

CONTINGUTS

Aspectes generals de les cures d'infermeria del nen, de l'adolescent i de la família. Períodes evolutius de la infància. Promoció de la salut. Declaració dels drets del nen.

Consulta del nen sa. Protocol d'activitats preventives i de promoció de la salut a l'edat pediàtrica. Anamnesi. Somatometria. Exploració clínica general i per òrgans, aparells i sistemes. Detecció precoç dels riscos més rellevants en cada etapa o edat. Consells de salut.

Vacunació en el nen i l'adolescent. Conceptes generals: Definició, tipus, funcionament. Resposta immunitària. Maneig i administració. Contraindicacions. Conservació i emmagatzematge. Responsabilitat i consentiment. Calendaris Vacunals. Vacunes sistemàtiques i no sistemàtiques. Situacions especials: prematuritat, immunodepressió, immigració i adopció i viatges.

Alimentació. Alimentació en el nadó i en el lactant. Lactància materna. Llet de fórmula. Alimentació complementària. Alimentació saludable en el nen i l'adolescent. Alteracions nutricionals.

BPSO. Guia de Bones Pràctiques en Infermeria per Lactància Materna.

Creixement i desenvolupament. Creixement y desenvolupament del nebot i el lactant: Test d'Apgar, mesures somatomètriques, sutures i fontanelas, reflex, valoració per aparells. Test de Llevant. Creixement y desenvolupament del nen preescolar i escolar: desenvolupament físic/biològic, taules de creixement. Percentils. Desenvolupament de la motricitat, psicosocial, cognitiu i intel·lectual. Detecció d'anomalies. Promoció de la salut.

L'adolescència: problemes de la prestació d'atenció a la salut de l'adolescent. Tècniques de comunicació amb l'adolescent. Sexualitat i adolescència. Embaràs i maternitat a l'adolescència. Anticoncepció i avortament a l'adolescència. Detecció de maltractaments entre iguals. "El Bullying escolar".

La salut escolar: programes de salut a l'escola. El rol de la infermera en la salut a l'escola. Preparació per l'escola. Absentisme i rebuig escolar. Problemes d'aprenentatge en l'escola i diferències evolutives. Estratègia NAOS.

Influències socials de l'entorn en la salut dels nens. Factors que influeixen en la salut psicosocial dels nens. Impacte de la crisi en els nens. Atenció a la infància, adolescència i famílies immigrades en situacions de risc social. Protocol d'atenció a infants immigrants.

La violència i els seus efectes en els nens. La violència a l'escola i a la comunitat; assajament escolar; empresonaments. L'ablació o mutilació genital femenina.

Atencions d'infermeria pediàtrica a nens en situacions de malaltia crònica. Tenir cura de nens amb malalties cròniques: característiques de les malalties cròniques. Influència de la malaltia crònica en la vida del nen i en la seva família. Malalties cròniques més freqüents: diabetis, obesitat, asma, al·lèrgies, TDH, etc.

Pràctiques de laboratori

1a. Rol playing consultes d'infermeria del nen sa. Activitats a realitzar per infermeria en la consulta del nen sa, segons les visites del Protocol d'activitats preventives i de promoció de la salut a l'edat pediàtrica del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya.

- Valoració integral del nen/a i de la seva família.
- Activitats de cribatge segon edat: somatometria, test de desenvolupament psicomotor, alimentació, tensió arterial, visual (agudesa i visió cromàtica), auditiu, cribratge metabòlic, valoració psicosocial.
- Gestió del programa d'activitats preventives i de promoció de la salut a la infància i programa de vacunes.
- Consells de salut: Alimentació. Cura i higiene. Prevenció de riscos. Evolució madurativa. maneig de la malaltia.
- Elaboració del pla terapèutic per al seguiment de les alteracions detectades.
- Educació i promoció de la autocura.

Qüestions més freqüents: Introducció de nous aliments; Vòmit. Regurgitació. Reflux gastroesofàgic. Singlot; Hàbits d'eliminació segons edat i tipus d'alimentació. Restrenyiment. Diarrea.; Dolor abdominal. Còlic del lactant.; Plor fisiològic. Causes més freqüents. Relació amb el cicle circadià en els primers mesos.; Hàbits de somni.; Espasmes del sanglot.; Prevenció síndrome de mort sobtada del lactant.; Ús del xumet en la primera infància.; Dermatitis del bolquer. Dermatitis atòpica. Lesions cutànies dels primers mesos: Acne neonatal. Crosta làctea. dermatitis seborreica. nevus. Icterícia neonatal. Call de succió. Tasques salmó. Cutis marmorata. Taca mongòlica.; Prevenció de riscos: exposició passiva al fum. Seguretat i prevenció de lesions.; Evolució madurativa; Maneig de la malaltia.

1b. Urgències i emergències infantils en Atenció Primària de Salut: Obstrucció de la via aèria. Cossos estranys. Reanimació cardiorespiratòria bàsica (RCP- bàsica)

2. Vacunes: Aplicació calendari vacunal; Vacunació de rescat ; Debat obligatorietat de vacunació i de dubtes freqüents dels pares

Metodologia

La metodologia emprada serà:

Classes expositives amb la finalitat de explicar les evidències més actuals, clarificar dubtes i relacionar conceptes on els estudiants hi tinguin una major dificultat.

Presentacions grupals: realització i presentació d'una situació clínica d'infermeria pediàtrica en l'àmbit de la infància, l'adolescència en situacions d'atenció en l'Atenció primària de salut.

Pràctiques de Laboratori: amb la finalitat de dur a terme determinats procediments i l'aplicació de diferents protocols, i guies clíniques per atendre nens en consultes d'infermeria pediàtrica en l'Atenció Primària de Salut.

Tutories individualitzades: es podran concretar tutories específiques contactant prèviament per e-mail amb el professor/a per la via del Campus virtual.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
PRÀCTIQUES DE LABORATORI (PLAB)	6	0,24	1, 2, 3, 4, 6, 7
TEORIA (TE)	20	0,8	1, 3, 4, 5, 6, 7
Tipus: Autònomes			
ELABORACIÓ DE TREBALLS/ ESTUDI PERSONAL/ LECTURA D'ARTICLES / INFORMES D'INTERÈS	42	1,68	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Avaluació

Segon les modificacions aprovades per acord del Consell de Govern de 12 de juliol de 2017 en el Títol IV de la normativa acadèmica RD 1393/2007:

El sistema d'avaluació s'organitza en 3 activitats evaluatives distribuïdes al llarg del curs, caps de les quals té un pes de més del 50% de la qualificació final:

Realització i presentació d'una situació clínica d'infermeria pediàtrica (35%), en l'àmbit de la infància, l'adolescència en hospitalització per malaltia crítica, crònica o cures paliatives. Aquesta es realitzarà en grup. El procés d'avaluació serà mitjançant 2 rúbriques d'avaluació formativa: una rúbrica de presentació escrita i una rúbrica de presentació oral. El cas clínic ho presentaran 2 alumnes de cada grup i la resta d'alumnes del grup respondran a les preguntes realitzades per la resta d'alumnes de classe i el/la professor/a.

Els alumnes tindran disponible en el Moodle de l'assignatura les rúbriques d'avaluació formativa abans de ser-les assignats els grups de treball i els casos clínics.

Prova escrita (50%)

Finalitat: Aquesta prova permet avaluar la capacitat d'aplicar el coneixement i destreses en tenir cura de nens en situacions d'hospitalització, organitzar i integrar idees i informació i elaborar un discurs propi.

Tipus de prova: consisteix en un conjunt de 30 preguntes tipus test, 4 preguntes de resposta curta i una pregunta de desenvolupament. Aquesta prova requereix habilitat per elaborar un discurs propi i no només saber aplicar informació.

Pràctiques de laboratori (PLABs) (15%).

S'avaluarà la preparació prèvia, l'assistència, actitud i participació dels estudiants, així com la elaboració d'annotacions de suport.

Serà avaluada mitjançant una rúbrica d'avaluació formativa. Els alumnes tindran disponible en el Moodle de l'assignatura la rúbrica abans del començament de les PLABs.

OBTENCIÓ DE LA QUALIFICACIÓ FINAL:

Excel·lent (EX) L'estudiant ha assolit les competències avaluades i les duu a terme de manera autònoma fent les seves justificacions amb evidències.

Notable (N) L'estudiant ha assolit les competències avaluades i les duu a terme de manera autònoma amb algunes evidències.

Aprovat (AP) L'estudiant pot assolir les competències avaluades amb supervisió.

Suspens (SS) L'estudiant no ha assolit les competències avaluades.

1.- **El requisit per a l'obtenció de la nota final mitjançant avaluació continuada** és haver-se presentat a totes les parts avaluades i tenir-les superades amb una nota de 5 o superior.

2.- Es considerarà **no avaluable mitjançant avaluació continuada a l'estudiant que hagi faltat a més d'una pràctica de laboratori. Per afavorir l'assistència a les PLABs es facilitarà un document de permuta de grup de pràctiques de laboratori (permuta amb un company de un altre grup) i un document de permuta de pràctica de laboratori puntual.**

3. **Per a participar al procés de recuperació l'alumne ha d'haver estat prèviament avaluat en un conjunt d'activitats el pes de les quals equivalgui a un mínim de dues terceres parts de la qualificació total de l'assignatura. Per participar al procés de recuperació l'alumne ha de haver obtingut una qualificació mínima de 3,5 en la mitjana de l'assignatura. Les PLABs, per el seu caràcter eminentment pràctic, no són recuperables.**

4.- **La qualificació final** de la assignatura serà la mitjana ponderada de les diferents parts que la configuren. Segons l'acord 4.4 del Consell de Govern 17/11/2010 de la normativa d'avaluació, les qualificacions seran:

Del 0 a 4.9 = Suspens

Del 5.0 al 6.9 = Aprovat

Del 7.0 al 8.9 = Notable

Del 9.0 al 10 = Excel·lent

Del 9.0 al 10 Matrícula d'Honor (s'atorgarà a aquells estudiants que hagin obtingut els millors qualificacions totals superiors o iguals a 9, dins del cup del 5% d'alumnes matriculats en l'assignatura).

5.- L'estudiant té dret a la **revisió de les proves d'avaluació**. Per a tal fi es concretarà les dates de revisió una vegada que les qualificacions provisionals hagin sigut transferides i publicades al expedient acadèmic dels alumnes. Las dades de revisió es publicaran al Moodle en la següent setmana a la publicació de qualificacions provisionals. Es facilitarà als alumnes un enllaç a Doodle per a reservar l'hora de la revisió.

6.- La valoració de **situacions especials i particular**, serà valorada per una comissió avaluadora configurada a tal efecte.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assistència i participació activa a classe	15%	1	0,04	1, 2, 3, 4, 5, 6
Avaluacions orals: proves estructurades / Avaluació mitjançant casos pràctics i resolució de problemes	35%	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7
Avaluació escrita mitjançant proves objectives	50%	3	0,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7

Bibliografia

- Ann Towle M. Asistencia de enfermería materno-neonatal. Pearson Education, SA; 2011
- Ball JV, Bindler RC. Enfermería Pediátrica. Asistencia infantil. Madrid:Pearson Educación.S.A.; 2010
- Díaz Gómez, NM, Gómez García MC, Ruíz García MJ. Enfermería de la infancia y la adolescencia. Madrid: McGraw-Hill Interamericana España; 2006
- Edo Gual M, Giró Sanabria I, March Vilà G. Manual de procedimientos y técnicas de enfermería en pediatría. Bellaterra. Barcelona: Servei de Publicacions. Universitat Autònoma de Barcelona; 2010.
- Galbán Oliert JA. Enfermería pediátrica. Manual de urgencias. Sevilla: Editorial MAD; 2000.

Lissauer T, Graham C. Texto ilustrado de pediatría. Elsevier; 2009.

McInerney TK, Adams HA, Campbell DE, Kamat DM, Kelleher KJ. Tratado de Pediatría. (2 Vol.) American Academy of Pediatrics. Madrid: Editorial Médica Panamericana;2011.

Markenson DS. Asistencia Pediátrica Prehospitalaria. Elsevier España S.A.; 2007.

De los Reyes López, M, Sánchez Jacob M. Bioética y Pediatría. Sociedad de Pediatría de Madrid y Castilla-La Mancha; 2010.

Ruíz González MD, Martínez Barellas MR, González Carrión P. Enfermería del niño y del adolescente. Madrid: Enfermería 21. Difusión Avances de Enfermería (DAE); 2009.

Generalitat de Catalunya. Departament de Salut. Protocol d'activitats preventives i de promoció de la salut a l'edat pediàtrica. Direcció General de Salut Pública; 2008.

Generalitat de Catalunya. Departament de Salut. Manual de vacunacions de Catalunya. Cinquena actualització. Agència de Salut Pública de Catalunya; 2018.

Webs de consulta.

- Societat Catalana de Pediatría www.scpediatria.cat
- http://www.isciii.es/htdocs/redes/investen/Best_Practice.htm
- <http://www.chospab.es/enfermeria/RNAO/guias/guia-bpso-lactancia-materna.pdf><http://www.naos.aesan.es>
- <http://www.unicef.org/progressforchildren/>
- http://issuu.com/ligaeducacion/docs/adolescentes_de_hoy
- http://www.savethechildren.es/docs/Ficheros/519/Informe_MAS_ALLA_DE_LOS_GOLPES_v1_OK-1.pdf
- <http://plataformadeinfancia.org/publicaciones/documento/guia-practica-del-buen-trato-al-nino>
- http://www20.gencat.cat/docs/dasc/03Ambits%20tematicas/07Infanciaiadolescencia/Recursos_professor
- <http://www.mgf.uab.es/>
- <http://salutpublica.gencat.cat/ca/inici>